

5. Поперечная Н. В. Личностная ориентация при организации самостоятельной работы по иностранному языку. *Нові тенденції та підходи у викладанні англійської мови на сучасному етапі*: тези доповідей. Регіональний науково-практичний семінар. Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету, 2003. С. 29–30.

6. Про перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 787. *Освіта в Україні: Нормативна база*. К.: КНТ, 2011. С. 289–324.

7. Старовойт С. М. Професійна підготовка фахівців з охорони та захисту навколишнього середовища у вищих навчальних закладах Великої Британії : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / С. М. Старовойт. К., 2005. 20 с.

Мар'яна Кашук,

доцент кафедри іноземних мов
та культури фахового мовлення
(Львівський державний університет
внутрішніх справ)

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті визначено дистанційне навчання як нову організацію освіти, що ґрунтується на використанні як кращих традиційних методів отримання знань, так і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також на принципах самоосвіти. Виокремлено переваги та недоліки застосування дистанційного навчання в процесі вивчення іноземних мов. Визначено роль викладача та здобувачів вищої освіти в навчальному процесі. Зокрема, зазначено, що дистанційна освіта розширює й оновлює участь викладача у процесі навчання, робить його наставником-консультантом, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно удосконалювати свій рівень, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій.

Ключові слова: дистанційна освіта, дистанційне навчання, здобувач вищої освіти, викладач, іноземна мова, переваги дистанційного навчання, недоліки дистанційного навчання.

Abstract. The article defines distance learning as the organization of education, based on the use of both the best traditional methods of acquiring knowledge and new information and telecommunication technologies, as well

as the principles of self-education. The advantages and disadvantages of using distance learning in the process of learning foreign languages are highlighted. The role of teachers and higher education receivers in the educational process is determined. In particular, it is noted that distance education expands and renews the teacher's participation in the learning process, makes him a mentor-consultant, who must coordinate the cognitive process, constantly improve his level, increase creativity and skills in accordance with innovations.

Key words: *distance education, distance learning, higher education receiver, teacher, foreign language, advantages of distance learning, disadvantages of distance learning.*

Наявність значної кількості наукових статей, монографій, посібників та дисертацій з педагогічної тематики, висновки яких полягають у рекомендаціях впровадження дистанційних технологій та форм навчання у навчальний процес, вказує на доцільність використання дистанційного навчання й у вивченні іноземних мов. Як зазначають В. Вишнівський та М. Гніденко: «дистанційне навчання представляє собою нову організацію освіти, що ґрунтується на використанні як кращих традиційних методів отримання знань, так і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також на принципах самоосвіти» [1, с. 5]. В сьогоденних умовах майже всі заклади вищої освіти активно розробляють та запроваджують систему дистанційного навчання, яке забезпечує ефективну інтерактивно-інформаційну взаємодію між всіма учасниками освітньої діяльності.

Теоретичні і практичні аспекти дистанційного навчання були розглянуті в дослідженнях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених: В. Баженова, П. Марков, К. Колос, В. Куклев, В. Ващенко, Д. Аветисян, А. Мелюхін, J. Adams, G. Норре, J. Kettunen та інші.

Метою нашого дослідження є розглянути можливості застосування дистанційного навчання для вивчення іноземної мови у немовних закладах вищої освіти та виокремити його переваги.

Слід зауважити, що стрімкий розвиток дистанційної освіти в Україні почав відбуватися у зв'язку з ухваленням положень та нормативних документів законодавства України «Про створення Українського центру дистанційної освіти», «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», «Про освіту» тощо.

Об'єктивною тенденцією у закладах вищої освіти є скорочення кількості аудиторних годин та збільшення годин, що відводяться на самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Трансформується роль викладача в навчальному процесі: поступово

втрачає актуальність функція викладача як основного джерела інформації, він перетворюється на організатора, консультанта, керівника та експерта самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Усе це потребує пошуку більш ефективних засобів навчання, які б виконували в навчальному процесі такі функції: інформаційну, формувальну, систематизуючу, контролюючу та мотивуючу. Таким вимогам можуть відповідати новітні комп'ютерні засоби навчання. До яких належать електронні посібники, мультимедійні курси, тренінгові програми та дистанційне навчання взагалі [2, с. 239–240].

Так, під час вимушених *карантинних* заходів у зв'язку з пандемією коронавірусу, викладачі кафедри іноземних мов та культури фахового мовлення Львівського державного університету внутрішніх справ забезпечили викладання іноземних мов із використанням платформ дистанційного навчання Moodle, Zoom, Skype. Використання дистанційних технологій дозволило викладачам розподілити обсяг матеріалу для кожного заняття згідно розкладу занять та відповідно до кількості годин, відведених на певну тему, та забезпечити, таким чином, виконання навантаження у повному обсязі. Гнучкість дистанційного навчання та багатофункціональність платформи «Moodle» дозволила розробити до кожної теми словник для вивчення фахової лексики, текст на відповідну тему, граматичний матеріал, лексичні і граматичні вправи та завдання до теми для закріплення нового матеріалу, а також тестові завдання для проведення контрольних зрізів знань.

Розгляд і аналіз організації навчання іноземній мові дистанційно на базі комп'ютерних телекомунікацій показав, що дистанційне навчання іноземним мовам має свою специфіку, обумовлену тим, що припускає навчання різним видам мовленнєвої діяльності. Звичайно, для навчання таким видам мовленнєвої діяльності, як читання і написання, можна значною мірою обмежитися курсом в мережах, оскільки особливості цих видів мовленнєвої діяльності не вимагають самі по собі об'ємної графіки і навіть значного за обсягом звукового супроводу. Проте, при навчанні говорінню, вимові й аудіюванню необхідно опора на звуковий супровід, а також створення різних ситуацій, що стимулюють усні висловлювання суб'єктів навчання, тобто виникає потреба опори на ілюстративний матеріал [2, с. 242].

Безперечно, враховуючи методикау і специфіку дистанційного навчання іноземної мови у закладах вищої освіти, слід виокремити його численні переваги.

До них, зокрема, належить наступне:

- дистанційна форма може успішно застосовуватися при вивченні іноземної мови здобувачами вищої освіти на будь-якому етапі навчання;
- дистанційне навчання не є формою заочного навчання або видом самостійної діяльності; воно будується відповідно до змісту та цілей очного навчання;
- дистанційне навчання надає можливість здобувачам вищої освіти самостійно опрацьовувати навчальний матеріал та отримувати необхідні консультації в зручний для них час незалежно від місця знаходження [3].

До того ж, дистанційне навчання передбачає рівні можливості отримання освіти незалежно від місця проживання, стану здоров'я і соціального статусу, що дає змогу значно розширити кількість здобувачів вищої освіти. Також дещо змінюється роль викладача. Адже, дистанційна освіта розширює й оновлює його участь у процесі навчання, робить його наставником-консультантом, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно удосконалювати свій рівень, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій [2, с. 245].

Слід відзначити і позитивний вплив дистанційного навчання на психологічний стан тих здобувачів вищої освіти, які некомфортно і ніяково почуваються в аудиторії при великій кількості слухачів і викладача.

Проте, безперечно, незважаючи на усі вище вказані позитивні сторони дистанційного навчання, слід зауважити, що спілкування і навчання через мережу Інтернет неспроможне замінити повною мірою безпосереднє «живе» спілкування як між самими здобувачами вищої освіти, так і з викладачами. І в першу чергу це стосується саме вивчення іноземних мов, позаяк успішне та ефективне вивчення будь-якої іноземної мови, метою якого є насамперед оволодіння навичками спілкування, вимагає постійної комунікації, обговорення, висловлення власної думки з боку здобувачів і власне контролю процесу навчання з боку викладача, що не завжди вдається досягнути повною мірою. Більше того, дистанційне навчання не дає можливості об'єктивно оцінити знання здобувачів вищої освіти, що своєю чергою відбивається на результатах успішності здобувачів вищої освіти.

Зрештою, інколи відбувається збій в системі Інтернет і здобувачі вищої освіти втрачають можливість бути повноцінними учасниками навчального процесу.

З кожним роком все більше викладачів та здобувачів вищої освіти знайомляться з новими прогресивними технологіями, використовують їх і вводять у свій стиль викладання і навчання, і ці технології надають практичні та творчі ідеї та змушують їх створювати свої власні сучасні методи в процесі як традиційного так і дистанційного навчання.

1. Вишнівський В. В., Гніденко М. П., Гайдур Г. І., Ільїн О. О. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів. К.: ДУТ, 2014. 140 с.

2. Олійник О.В. Інноваційні технології дистанційного навчання іноземної мови для студентів немовних ВНЗ. *Лінгвістичні дослідження*. Збірник наукових праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 2014. Вип. 38. С. 238–246. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua>

3. Сидоренко І.А. Дистанційна освіта як сучасний метод викладання іноземної мови. URL: <https://www.kamts1.kpi.ua>

Оксана Клак,

доцент кафедри іноземних мов
та культури фахового мовлення
(Львівський державний університет
внутрішніх справ)

ЕТАПИ Й ФОРМИ РОБОТИ НАД НАУКОВИМ ТЕКСТОМ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ МОВНОКОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Анотація. У статті проаналізовано основні етапи формування мовнокомунікативної компетенції майбутніх фахівців у процесі роботи з науковими текстами під час вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням». Зазначено, що удосконалення навичок усного й писемного наукового мовлення передбачає опрацювання спершу репродуктивних різновидів мовленнєвої діяльності (конспектування за методом Корнелла, Гейтса тощо, реферування, анотування), а згодом і продуктивних (творчих) (написання тез, наукових статей, рецензій, відгуків). У статті визначено напрямки практичної роботи зі студентами для формування в них відповідних умінь і навичок, з'ясовано переваги різних форм роботи над науковими текстами, їх роль у розвитку мовнокомунікаційних компетенцій майбутнього фахівця.